

Qeyri-neft sektorunun daha da inkişaf etdirilməsi üçün köklü islahatlara başlanılıb

Dövlət başçısının yeni şəraitdə hökumətdən başlıca tələbi ölkə əhalisinin qlobal iqtisadi böhrandan mümkün qədər sığortalanmasıdır

Bir neçə ildir başlayan beynəlxalq iqtisadi böhran cari ildə də davam edir. Təbii ki, bu böhranın əsas səbəbi böyük güclərin siyasi qarşıdurmalarıdır ki, nəticədə də neftin qiymətinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi prosesi sürətlənib. Azərbaycan iqtisadiyyatının da əsasını neft sənayesi təşkil etdiyindən bu ucuzlaşmanın yaratdığı fəsadlar ölkəmizdən də yan keçmir.

Ancaq neftin qiymətinin kəskin ucuzlaşması bir daha göstərdi ki, ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafına, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə ötən illər ərzində geniş meydan verilib.

Hazırda neft-qaz sənayesi ilə paralel inkişaf edən qeyri-neft sektoru iqtisadiyyatımızda dayanıqlığın təminatında mühüm rol oynayır. Bu sektorda məhsul istehsalı ildən-ilə artır. Ötən il ölkə üzrə ümumi daxili məhsul istehsalı bir faizdən çox, sənaye istehsalı 2,4, qeyri-neft sənayesi 8,4 faiz artıb. Başqa sözlə, keçən il qeyri-neft sektoru üzrə büdcə daxilolmaları 6 milyard 950 milyon manat, yaxud 103 faiz təşkil edib. Bu, proqnozda nəzərdə tutulduğundan 200 milyon manat, 2014-cü ilə müqayisədə 9,5 faiz çoxdur.

Qeyri-neft sektoru üzrə vergi daxilolmalarının xüsusi çəkisi isə 40,5 faiz təşkil edib ki, bu da 2014-cü ilə müqayisədə 6,5 faizbənd artıqdır. Son 10 ildə paytaxtda və iri şəhərlərdə sənaye texnoparkları yaradılıb, bölgələrdə isə sənaye məhəllələrinin yaradılmasına start verilib. Qeyri-neft sektoruna verilən dəstək sayəsində bu gün Azərbaycanda minlərlə kiçik, orta və iri sənaye, kənd təsərrüfatı, emal və turizm müəssisələri fəaliyyət göstərir.

Eyni zamanda tikinti sektorunda yaradılan müxtəlif təyinatlı məhsul istehsalı müəssisələri ümumi inkişafa töhfə verir. İndi xaricdən tikinti mallarının alınması minimum həddə enib, bəzi məhsulları isə ixrac edirik. Paralel olaraq ölkədə kənd təsərrüfatı məhsullarının emal sənayesi də formalaşır. Artıq bir sıra kənd təsərrüfatı məhsulları emal edilərək xaricə də ixrac olunur.

Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində görülən işlərə yüksək qiymət verərək bildirmişdir: "Xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafı böyük əhəmiyyət daşıyır. Son illər ərzində bu istiqamətdə böyük işlər aparılmışdır. Əgər biz vaxtilə qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə məşğul olmasaydıq, bu gün iqtisadi inkişafımız o qədər də uğurlu olmazdı. İqtisadi şaxələndirmə, qeyri-neft sektorunun inkişafı 2016-cı ildə iqtisadi sahədə əsas prioritet olacaqdır. Əminəm ki, biz bu il ərzində bu istiqamətdə daha böyük uğurlara nail olacağıq. Ümumiyyətlə, ümumi daxili məhsulumuzun strukturu müsbətə doğru dəyişir, qeyri-neft sektorunun çəkisi artır. Bu, müsbət haldır. Neftdən asılılıq azalır. Ancaq biz bu asılılığı minimum səviyyəyə endirməliyik ki, gələcəkdə neftin qiymətindən asılı olmağa. Vəzifə bundan ibarətdir. Hesab edirik ki, biz düşünülmüş siyasət, gərgin iş nəticəsində buna nail ola biləcəyik".



Hər bir iqtisadiyyatın inkişafı investisiya qoyuluşu tələb edir. İndiyədək Azərbaycanda ən çox xarici sərmayə neft sektoruna yatırılıb. Çünki neft sektoru gəlirli biznes olduğu üçün xarici investorlar üçün daha cəlbedicidir. Dövlət başçısı hökumətin sözügedən iclasındakı nitqində qeyd etdi ki, indi xarici sərmayə qeyri-neft sektoruna cəlb edilməlidir. Bu istiqamətdə kənd təsərrüfatı, sənaye və xidmət sektoru prioritet sahə kimi götürülməlidir.

Xarici investorlarla Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoymaları üçün səmərəli iş aparılmalıdır. Bunun üçün onlar ölkəmizin inkişaf tempi və daxili bazarın tələbatı ilə tanış edilməlidir. Bir sözlə, xarici sərmayədarlar əmin olmalıdırlar ki, ölkəmizə investisiya qoymaqda yanılmayacaqlar. Ötən il ümumilikdə ölkə iqtisadiyyatına 20 milyard dollar sərmayə qoyulub. Yatırılan sərmayenin yarısı xarici investisiyalardır.

Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan dünyada baş verən böhrana baxmayaraq yenə də xarici sərmayədarlar üçün cəlbedici ölkə olaraq qalır. Hökumət cari ildə həyata keçiriləcək iqtisadi siyasət zamanı daha çox xarici investisiyanın qeyri-neft sektoruna qoyulmasına çalışmalıdır. Çünki bu gün qeyri-neft sektorunun inkişafı ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlığını təmin edən əsas faktordur.

Yanvarın 18-də Prezident İlham Əliyevin yanında ölkənin iqtisadi və sosial problemlərinin həlli ilə bağlı keçirilən müşavirədə də dövlət başçısı beynəlxalq aləmdə baş verən siyasi və iqtisadi proseslərə toxunaraq qeyd etdi ki, dünyada davam edən gərginlik Azərbaycan iqtisadiyyatına da mənfi təsir göstərir. Yaranmış vəziyyətdən çıxmaq üçün bir sıra radikal addımların atılmasına, islahatların aparılmasına ehtiyac olduğunu bildiren dövlət başçısı qeyri-neft sektorunun inkişafında əsas sahə kimi kənd təsərrüfatı,

sənaye istehsalı və emal sənayesini göstərdi. Prezident bu sahələrin daha da inkişaf etdirilməsi üçün xarici investisiyaların qoyulmasını vacib şərt kimi vurğuladı, eyni zamanda geniş özəlləşdirməyə ehtiyac olduğuna diqqət çəkdi: "Biznes mühitini yaxşılaşdırmaq və iqtisadi canlanmanı sürətləndirmək üçün mütləq geniş özəlləşdirmə proqramı həyata keçirilməlidir. Bu proqram tam şəffaf keçirilməlidir, beynəlxalq ekspertlər bu işə cəlb olunmalıdır. Yerli və xarici investorlar üçün elə şərait yaratmalıyıq ki, onlar böyük maraqla, həvəslə vəsait qoysunlar. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanın uzunmüddətli uğurlu inkişafı heç bir investordada şübhə doğurmur, Azərbaycan iqtisadiyyatı dayanıqlı şəkildə inkişaf edəcək".

Artıq bir həqiqətdir ki, Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsi ilə qeyri-neft sektorunun daha da inkişaf etdirilməsi üçün köklü islahatlara başlanılıb. Qeyd etməyə dəyər ki, hökumətin çevik və işlək fəaliyyət mexanizmlərinə əsaslanmaqla müəyyənləşdirdiyi sığortalayıcı mexanizmlərin hər bir mərhələ üzrə işə salınması, daxili maliyyə mənbələrinin bu destruktiv prosese qarşı səfərbər edilməsi son nəticədə respublikanın qlobal böhrana potensial müqavimət əzmini gücləndirir.

Antiböhran paketinə potensial gəlirlərin vergiyə cəlb olunması, xərclərin daha şəffaf idarə edilməsi, büdcədən maliyyələşən müəssisə və təşkilatlar üzrə maliyyə əməliyyatlarının beynəlxalq standartlara cavab verən mühasibat uçotu qaydalarına uyğunlaşdırılması, kommunal, istehlak, enerji, yanacaq, qaz, su sərfiyyatının qənaətlə aparılması, kommunal sektorda fəaliyyət göstərən təşkilatlar tərəfindən alınan materialların dəyərini vaxtında və tam ödənilməsi kimi vacib məsələlər daxildir.

Elçin Zaman,
"İki sahil"